

## Utbildningsinspektion i Terra Novaskolan, förskoleklass samt grundskola årskurserna 1–6

### Innehåll

|                                      |   |
|--------------------------------------|---|
| Inledning .....                      | 1 |
| Underlag .....                       | 1 |
| Beskrivning av skolan.....           | 2 |
| Sammanfattande bedömning.....        | 2 |
| Bedömning av resultaten.....         | 3 |
| Bedömning av genomförandet.....      | 5 |
| Bedömning av förutsättningarna ..... | 8 |

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Terra Novaskolan den 26-27 april 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gotlands kommun och Terra Novaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Terra Novaskolan intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal, skolledning samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

## Beskrivning av skolan

| <b>Terra Novaskolan</b> | <b>Antal elever</b> |
|-------------------------|---------------------|
| Förskoleklass           | 32                  |
| Grundskola              | 154                 |

Terra Novaskolan ingår i en enhet som omfattar en förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 samt skolbarnsomsorg. Det arbetar 32 personer på skolan. Årskurs 1–3 samt årskurs 4–6 arbetar åldersblandat på skolan. Rektorn på Terra Novaskolan tillträdde sin befattning i februari 2007.

Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs i en separat rapport avseende hela kommunens skolbarnsomsorg.

## Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan bör fokusera på en ökad måluppfyllelse genom att analysera skolans resultat i samtliga ämnen. Elevernas delaktighet i planering och genomförande av undervisningen bör utvecklas. Terra Novaskolan bedriver en verksamhet som håller god kvalitet. Eleverna erbjuds flera arbetssätt att nå målen. Det finns en god speciallärarkompetens på skolan.

Skolan bedriver ett brett värdegrundsarbete, ändå förekommer kränkningar. Värdegrundsarbetet bör därför analyseras och utvärderas. Det pedagogiska ledarskapet bör stärkas på skolan.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan bedriver inte ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (5 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen)
- Undervisning i svenska som andraspråk anordnas inte för alla elever som behöver det (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Elevers val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som behöver det (4 kap. 1 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.
- Skolan bör ge eleverna bättre möjligheter till inflytande över skolans verksamhet som helhet.
- Skolans individuella utvecklingsplaner bör förbättras.
- Rektors förtroenhet med verksamheten bör utvecklas och det pedagogiska ledarskapet bör stärkas.
- Skolans kompetensutveckling tydligare bör knytas till skolans behov.
- Skolledning och lärare bör öka sin kunskap om lagar och förordningar som gäller för verksamheten.

### Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna.

#### Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklassen rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. I intervjuer ger barnen i förskoleklassen konkreta exempel på vad de lär sig inom områdena kunskaper samt normer och värden. Barnens lärande och utveckling dokumenteras kontinuerligt och en positiv utvecklingslinje kan ses för flertalet barn. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen stämmer överens med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska.

**Tabell, Nationella ämnesprov i åk 5 i Terra Novaskolan. Andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i de nationella ämnesproven.**

|           | År 2005 | År 2006 | År 2007 |
|-----------|---------|---------|---------|
| Svenska   | 96      | 97      | 84      |
| Engelska  | 89      | 81      | 81      |
| Matematik | 75      | 74      | 65      |

Källa: Skolans egna uppgifter

Av tabellen framgår att resultaten i samtliga ämnen har försämrats. Skolan har gjort vissa insatser, bl.a. sett över speciallärarresursen, för att förbättra resultaten. Utvärdering av insatta åtgärder har dock inte gjorts i tillräcklig utsträckning.

Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan bör analysera, föreslå åtgärder och följa upp resultaten av de nationella proven. Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. I Terra Novaskolan finns ingen övergripande bild av huruvida eleverna i årskurs 5 når dessa mål eller inte. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik kan skolan inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat vad gäller elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5.

### **Normer och värden**

Ett av skolans huvuduppdrag syftar till att utveckla elevernas attityder i riktning mot de normer och värden som bildar ideal för vårt samhälle. Uppföljningar av skolans arbete i detta hänseende följs upp främst av enskilda lärare och på arbetslagskonferenser. Rektorn har dock svårt att redogöra för några tydliga resultat i detta avseende även om de uppfattar att eleverna utvecklar sådana värderingar. Inspektörerna vill påpeka att det är viktigt att rektorn fortsätter utvärdera skolornas arbete så att det säkerställs att eleverna utvecklar de värderingar som läroplanen beskriver och att det arbete som bedrivs för detta är ändamålsenligt.

Vid besöket i Terra Novaskolan observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro och att ordning och lugn råder under raster och i matsalen. Elever uppger i intervjuer att de upplever skolan som trygg, men att det förekommer verbala kränkningar och att det finns elever som är utanför. Detta intygar även skolans elevhälsoteam och stöds även av skolans enkätundersökning från 2006. Av enkäten kan man utläsa att 36 procent av skolans pojkar i årskurs 3 inte känner sig trygga och att 57 procent av pojkarna i årskurs 5 anser att skolan inte motverkar mobbning. Motsvarande siffra för flickor i årskurs 3 är 0 procent samt i årskurs 5 är 22 procent. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans värdegrundsarbete inte är entydigt. Värdegrundsarbetet måste av denna anledning analyseras, utvärderas och ytterligare utvecklas för att förbättra trygghet och trivsel.

För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, ska kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolan klargör vilka mål utbildningen har. I viss utsträckning delges eleverna på Terra Novaskolans uppnåendemålen för årskurs 5. I samtal och intervjuer framkommer dock att många elever inte är helt säkra på om de fått målen i de olika ämnena presenterade för sig och de kan inte ge exempel på några mål. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att Terra Novaskolans elever ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom klassråd och elevråd. Råden hålls regelbundet med rektor närvarande, vilket ger eleverna en kontinuerlig direktkontakt med ansvarig på skolan. Eleverna upplever trots detta att det inte är några viktiga frågor som tas upp. Eleverna har genom elevrådet dock fått en

skateboardbana. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan bör utveckla elevernas möjlighet till inflytande över skolans verksamhet som helhet.

## Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

### Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen anges att skolan ska främja respekt och förståelse för andra människor, förmåga till inlevelse samt respekt och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. Personal och elever har tillsammans utarbetat de gemensamma regler som gäller för skolan. De eleverna inspektörerna talar med vet hur man ska uppträda för att vara ”en bra kompis”. Eleverna är även väl medvetna om hur de ska gå tillväga om de ser en kamrat bli mobbad eller lämnad ensam på skolgården. De äldre eleverna på skolan är faddrar åt yngre elever. Detta gäller såväl under lektioner som under raster. I undervisningen diskuteras värdegrundsfrågor, oftast med utgångspunkt i verkligheten. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan bedriver ett gott värdegrundsarbete, men att det måste analyseras, utvärderas och ytterligare utvecklas för att förbättra trygghet och trivsel.

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektörerna har noterat stora skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Detta bekräftas av resultat ur en elevenkät från 2006 där 20 procent elever av eleverna i årskurs 5 inte tycker att de får vara med och planera undervisningen eller tycker att de vuxna lyssnar på deras åsikter. Även vid intervjuer vid inspektionstillfället menar de flesta eleverna att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning, vilket också bekräftas av lärarna. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra möjligheter för elever i årskurserna 4–6 att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande. I detta arbete bör även en ökad kännedom om målen främjas.

I Terra Novaskolan har skolutvecklingsgruppen sammanställt en likabehandlingsplan. Personal och elever har lämnat synpunkter på likabehandlingsplanen, dock inte medverkat i utarbetningen av den. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att likabehandlingsplanen ska innehålla en beskrivning över det arbete som görs på skolan, rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling och rutiner för uppföljande insatser, hur händelser och åtgärder ska dokumenteras samt ansvarsfördelning mellan rektor och övriga ansvariga. Den bör även dateras. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan har en likabehandlingsplan, men att den måste förbättras så att den motsvarar författningarnas krav.

För samverkan med vårdnadshavare finns föräldramöten och utvecklingssamtal. Intervjuade föräldrar anser sig vara nöjda med den information de får via lärarna. Inspektörerna bedömer att samverkansformerna för skola och föräldrar på Terra Novaskolan fungerar väl.

### **Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen**

Den pedagogiska verksamheten i förskoleklassen bedöms av inspektörerna ligga till god grund för barnens fortsatta skolgång. En medveten satsning sker på ett språkutvecklande arbetssätt. Lärandet tar ett tydligt avstamp från barnens lust att lära och präglas av ett lekfullt arbetssätt. Den pedagogiska verksamheten i förskoleklassen tar sin utgångspunkt i målen att sträva mot och bedöms av inspektörerna som sammantaget av god kvalitet.

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. Vidare uttrycks att de kunskapskvaliteter som eleverna ska utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Årskurserna 1–3 arbetar från och med innevarande läsår i åldersblandade undervisningsgrupper. Eleverna i årskurserna 1–3 arbetar tematiskt och planering sker tillsammans med eleverna. Inspektörerna kunde vid lektionsbesök se en stor flexibilitet samt varierande arbetssätt i undervisning, teori och praktik integreras bland annat i det så kallade SOL-projektet (skapande och lärande). Detta pedagogiska utvecklingsarbete utgår från skolutvecklingsgruppen, som även initierar diskussioner kring läroplan och de nationella kursplanerna. Inspektörerna bedömer sammantaget att innehåll och organisering av undervisningen vid Terra Novaskolan är av god kvalitet och att arbetssätt och arbetsformer bidrar till en god inlärningssituation för eleverna.

Vid inspektionen framkommer att undervisning i hem- och konsumentkunskap först äger rum i årskurs 6. Eleverna har enligt de nationella kursplanen uppnåendemål i ämnet för årskurs 5. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan inte ger möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap, vilket måste åtgärdas.

### **Individanpassning och stöd**

Enligt grundskoleförordningen ska en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev upprättas vid utvecklingssamtalet. Planen ska vara ett framtysyttande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i utvecklingsplanen skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna har tagit del av några exempel på elevers individuella utvecklingsplaner från Terra Novaskolan och bedömer att utvecklingsplanerna bör förbättras med avseende på att det tydligare bör formuleras både långsiktiga och kortsiktiga mål. Dessutom bör det framgå vilka insatser som skolan planerar och hur dessa insatser tar sin utgångspunkt i läroplanens övergripande mål eller ämnenas mål att sträva mot.

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det stöd och den hjälp de behöver. Terra Novaskolans tre specialpedagoger har var och en ansvar för förskoleklass, årskurs 1–3 samt årskurs 4–6. Skolan har under en lång tid byggt upp en stor kompetens kring barn i behov av särskilt stöd och det finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. I intervjuer med lärare, elevvårdspersonal och föräldrar

framkommer att elever i behov av särskilt stöd inte får det stöd som skollagen ger dem rätt till. Ansvarig för att elever når de nationella målen är rektor. Vid inspektionstillfället kunde den nytillträdde rektorn inte redogöra för resursfördelningen på skolan. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolans arbete för att upptäcka elevers behov av särskilt stöd är gott, men med hänvisning till elevernas resultat i de nationella proven, att bör insatta åtgärder bör utvärderas och omprövas.

### **Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning**

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Lärarna dokumenterar sina elevers kunskapsutveckling i samtliga ämnen och informerar föräldrarna genom brev och utvecklingssamtal. En individuell utvecklingsplan upprättas under utvecklingssamtalet och följs upp under nästa utvecklingssamtal. I samband med intervju uppger föräldrarna sig vara nöjda med den kontinuerliga information de får. Elevernas kunskapsutveckling avseende språkinläring och matematiskt tänkande dokumenteras från förskoleklassen. För bedömning av eleverna kunskapsutveckling används även nationella ämnesprov, läsutvecklingsschema och olika diagnoser i svenska, matematik och engelska. Lärarna menar att det ändå föreligger en viss osäkerhet kring likvärdigheten i bedömning, då samarbete kring bedömning inte sker i den utsträckning som lärarna önskar. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med elevernas individuella kunskapsuppföljning är tillfredsställande, men att arbetet med sambedömning kan utvecklas.

### **Kvalitetssäkring och förbättringsarbete**

Av förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet framgår att en skriftlig kvalitetsredovisning ska upprättas årligen som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Den ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Terra Novaskolan har en kvalitetsredovisning, som har en tydlig struktur där skolans mål, genomförande, uppföljning, utvärdering, viss analys och åtgärder länkas samman. Inspektörerna bedömer att denna uppfyller förordningens krav, men att den ytterligare kan utvecklas avseende analys av vidtagna åtgärder.

Terra Novaskolans arbetslag utvärderar sitt arbete en gång varje termin utifrån skolans arbetsplan. Rektor har utarbetat en utvärderingsplan och gemensam struktur för terminsplaneringar, utvärderingar och analys. Rektorn har även skapat forum för angelägna pedagogiska diskussioner i skolans pedagogiska råd, där särskilda för skolan viktiga utvecklingsfrågor kan tas upp. Inspektionen bedömer att det pedagogiska utvecklingsarbetet är gott.

### **Ledning och intern kommunikation**

Enligt författningarna har rektorn som pedagogisk ledare och som chef för personalen det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. För att kunna utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn är vid inspektionstillfället nytillträd och har enligt intervjuade lärare, elevvårdspersonal och elever under sin korta tid på skolan varit ute mycket i verksamheten för att skaffa sig en bild av skolan. Rektorn deltar även på elevvårds-

möten och diskuterar kontinuerligt strategi- och utvecklingsfrågor med skol-utvecklingsgruppen. Inspektörerna bedömer på grund av sin korta tjänstetid att rektorns förtrogenhet med verksamheten bör utvecklas och det pedagogiska ledarskapet bör stärkas.

### Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

#### Tillgång till utbildning och information om utbildning.

Enligt grundskoleförordningen ska skolan anordna elevens val med syfte att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid samtal med elever är användning av tiden för elevens val inte känd. Enligt lärarna används tiden för elevens val till de olika temaarbeten som genomförs på skolan. Inspektörerna bedömer att Terra Novaskolan måste planera och genomföra elevens val i enlighet med förordningens krav.

Enligt författningarna ska skolan anordna undervisning i svenska som andraspråk för de elever som bedöms behöva det. Syftet med svenska som andraspråk, som är ett eget ämne med egen kursplan och särskilda bedömningsgrunder, är enligt skolförfattningarna att eleverna ska uppnå en funktionell behärskning av det svenska språket i nivå med elever som har svenska som modersmål. På Terra Novaskolan bedömer specialpedagog behovet av samt undervisar i svenska som andraspråk. Svenska som andraspråk ges som stöd till svenskämnet och eleverna bedöms efter kursplanen i svenska. Inspektörerna bedömer att svenska som andra språk i Terra Novaskolan inte anordnas enligt författningarnas krav, vilket måste åtgärdas.

#### Personal

I Terra Novaskolan har alla lärare pedagogisk utbildning för den undervisning de bedriver. Individuella fortbildningar genomförs. Däremot finns det ingen klar koppling mellan skolans kompetensutveckling och kvalitetsarbetet på skolan. Inspektörerna bedömer att skolans kompetensutveckling tydligare bör knytas till skolans behov.

Med hänvisning till de brister och förbättringsområden som framkommit i rapporten bör skollledning och lärare öka sin kunskap om författningar och förordningar som gäller för verksamheten.

#### Materiella resurser

Inspektörerna har även granskat tillgång till läromedel, lokaler, skolbibliotek och användning av datorer och utifrån Terra Novaskolans förutsättningar bedömt att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning.

|            |           |
|------------|-----------|
| Datum      | Ort       |
| 2008-01-29 | Stockholm |

Marita Bergman

Stig Westlund